

*Kto stratil majetok, nestratil veľa.
Kto stratil slobodu, stratil mnoho.
Kto stratil vieru, stratil všetko.*

Zásielku spracovala spoločnosť:
HENRIETTA - direct marketing, s.r.o.
P.O.BOX 1, 820 08 Bratislava 28, „D+4“
POŠTOVNÉ ÚVEROVANÉ
820 08 Bratislava 28

SVEDECTVO

ročník 24
september 2014
cena 0,60 EUR

9

ČASOPIS TABUIZOVANÝCH FAKTOV

Odsúdený za vieru a vlastenectvo

NÁŠ ROZHOVOR

Ing. Martin Hagara (1934) sa narodil do rodiny veľkovýrobcu topánok a veľkého prívrženca Slovenského štátu. Jeho otec v Novákoch zamestnával vyše päťdesiat ľudí. Martin mal štyroch súrodencov a všetky predpoklady stať sa úspešným mužom. Jeho starý otec, Jakub Hagara, bol v Novákoch richtárom a osobným priateľom Andreja Hlinku. Rodinné prostredie v ňom odmalička zasievalo kresťanské a národné cítenie. Hoci po prepustení z väzenia bol pre komunistický režim neprijateľnou osobou, vyštudoval strojnú inžinierstvo.

Mali ste jedenásť rokov, keď sa skončila vojna a s ňou aj „staré poriadky“. Pamätáte sa ešte na toto obdobie?

Akoby nie. Neviem zabudnúť napríklad na nováčkeho kaplána Gustu Záňa, vynikajúceho Slováka,

Martin Hagara má vždy čo povedať k diskutovanej téme.

Foto Vlastimil Morávek

ale aj na rodinné zázemie. A samozrejme na kresťanskú výchovu, ktorá dala môjmu životu zmysel. Otca, hoci nebol členom nijakej strany, ani HSĽS, postavila na nohy prvá Slovenská republika. Pamätám si ho ako veľmi čestného, slušného a poctivého človeka.

Čím si vás získal novácky kaplán?

Bol vynikajúcim Slovákom, dokonca mi kúpil uniformu Hlinkovej mládeže, lebo som mu robil osobného miništranta.

Pokračovanie na 10. strane

V čísle

Anton Malacký
Zostaňme verní našim ideálom 2
Eva Zelenayová
Omyl alebo zámer? 3

Mária Hámorová
Politickí väzni pred bránou väzenia 4
Ján Košiar
Bukurešť: 21. kongres INTERASSO 7

Vladimír Kolada
Pomaly sa niet koho opýtať... 8
Ján Litecký Šveda
Pohľad F. Vnuka na dejiny KSS 9

Martin Hagara
Ako sa robia dejiny 12
Marián Haviar
Spomínajte, aby sa nezabudlo 14

Zostaňme verní našim ideálom

V tomto roku si na Slovensku pripomínáme niekoľko pre nás významných udalostí. V krátkosti ich možno charakterizovať ako sústredenú úsilie spoločnosti za zvrchovanosť a samostatnosť Slovenska.

Od prijatia Deklarácie o zvrchovanosti Slovenskej republiky 17. júla 1992 uplynulo už 22 rokov. Tejto významnej udalosti boja za zvrchovanosť Slovenska predchádzalo množstvo politických aktivít. Poslanci SNR v deklarácii vyhlásili „zvrchovanosť Slovenskej republiky ako základ suverénneho štátu slovenského národa“. Zo 150 poslancov sa hlasovania zúčastnilo 147, z nich 113 hlasovalo za deklaráciu. Z toho 73 poslancov za HZDS, 15 za SNS a 25 za SDĽ. Proti bolo 24 poslancov, z nich 17 z KDH a 7 zo Spoluzití. Hlasovania sa zdržalo 10 poslancov.

Aj keď právo národa na sebaurčenie a zvrchovanosť Slovenskej republiky bolo zakotvené už v ústavnom zákone o česko-slovenskej federácii z roku 1968, tento zákon, zásady a ustanovenia v ňom deklarované neboli nikdy dôsledne napĺňané. Až text deklarácie dal jasne najavo pozíciu Slovákov v meniacej sa Európe: „My, demokraticky zvolená Slovenská národná rada, slávnostne vyhlasujeme, že tisícročné úsilie slovenského národa o svojbytnosť sa naplnilo. V tejto historickej chvíli deklarujeme prirodzené právo slovenského národa na sebaurčenie tak, ako to zakotvujú aj všetky medzinárodné dohody a zmluvy o práve národov na sebaurčenie. Uznávajúc právo národov na sebaurčenie vyhlasujeme, že aj my si chceme slobodne utvárať spôsob a formu národného a štátneho života, pričom budeme rešpektovať práva všetkých, každého občana, národov, národnostných menšín a etnických skupín, demokratické a humanistické odkazy Európy a sveta. Touto deklaráciou Slovenská národná rada vyhlasuje zvrchovanosť Slovenskej republiky ako základ suverénneho štátu slovenského národa.“

Prijatie deklarácie vyvolalo na Slovensku vlnu pozitívnych reakcií, ale aj množstvo negatívnych predpovedí z radov skeptikov a pochybovačov o životaschopnosti slovenského národa. Ani jedna z nich sa nenaplnila. Spomienky na tieto udalosti mi nedajú poukázať aj na časť členov z našich radov politických väzňov, ktorí túto situáciu neakceptovali a naďalej stereotypne zotrvali na dogmách a s nostalgiou smútili za minulosťou. Pritom práve nová situácia dala možnosť neskryvať sa za chrbtom „veľkého brata“, ale svoje požiadavky nahlas vysloviť, záväzky a povinnosti čestne a zodpovedne plniť.

Ďalšou významnou udalosťou v živote nášho národa je

Anton Malacký v spoločnosti Jozefa Hermana a Vojtecha Ottmara na bývalom väzenskom cintoríne v Leopoldove.

Foto Mária Hámorová

prijatie Ústavy Slovenskej republiky 1. septembra 1992. Naplnenie sebaurčovacieho práva bolo permanentnou výzvou a nesplnenou túžbou pre mnohé generácie slovenských vzdelancov, politikov, ale aj nás politických väzňov, ktorým sa až v tento deň naše úsilie pretavilo do skutočnosti. Nebolo to jednoduché a vôbec nie bezbolestné snaženie. Mnohí z našich členov sa toho dňa nedožili a nemali možnosť presvedčiť sa na vlastné oči, že to, za čo sme bojovali a umierali v komunistických ládroch – suverénne Slovensko – je realitou. Ústava SR je dokument demokratickej ústavnosti, ktorý bol prijatý ako výraz demokratickej prejavenej vôle občanov. Už teror predstaviteľov štátnych orgánov nemôže svojvoľne rozhodovať o tom, či a ako budú uplatňovať platný právny poriadok, ako tomu bolo v časoch nášho trýznenia v ládroch, tzv. nápravných táboroch komunistickej svojvôle. Prijatie ústavy bolo bezpochyby významným krokom na ceste k dosiahnutiu štátnej nezávislosti, ktorá sa završila prijatím ústavného zákona o zániku česko-slovenskej federácie.

Vážené sestry a bratia, na sklonku týchto letných dní si spoločne pripomeňme tieto významné udalosti v živote nášho národa a tak, ako sme vždy boli v prvých líniiach v boji za slobodu, demokraciu a nezávislosť nášho Slovenska, zostaňme verní našim ideálom a zásadám v postojoch k vlastenectvu, demokracii a kresťanskej viere.

Anton Malacký
podpredsa PV ZPKO

SVEDECTVO, mesačník Politických väzňov Zväzu protikomunistického odboja • **Šéfredaktorka:** Eva Zelenayová • **Redakčná rada:** Ján Košíar (predseda), Martin Lacko, Ján Litecký Šveda, Ivan Mrva, Peter Mulík, Jozef Rydlo a Eva Zelenayová • **Adresa redakcie:** 811 06 Bratislava, Obchodná 52 • **Telefón:** 02-5263 8156 • **Fax:** 02-5296 4610 • **e-mail:** info@pv-zpko.sk www.pv-zpko.sk • **IČO:** 00679879 • **Cena jedného výtlačku:** 0,60 EUR • **Celoročné predplatné:** 7 EUR • **Predplatné pre zahraničných abonentov:** 45 USD vrátane poštovného. • **Číslo účtu v Sberbank Slovensko:** 4000128109/3100 • **EV:** 3851/09 • **Tlač:** ART&PRESS, s.r.o. • **Nevyžiadané rukopisy nevraciamy** • **ISSN:** 1338-404X • **MATERIÁLY** uverejnené v rubrikách „Čitateľské fórum“ a „Spomienky“ vyjadrujú názory občanov a čitateľov. Nemusia byť totožné so stanoviskom redakcie.

Vyhlásenie PV ZPKO k nedemokratickému presadzovaniu cieľov LGBTI

V mene občianskeho združenia PV ZPKO zaslal 30. júla predseda organizácie Arpád Tarnóczy Vyhlásenie PV ZPKO k nedemokratickému presadzovaniu cieľov LGBTI komunít do Celoštátnej stratégie rozvoja ľudských práv na Slovensku ministrovi zahraničných vecí a európskych záležitostí SR Miroslavovi Lajčákovi. Zároveň ho požiadal, aby sa názory politických väzňov pri takých citlivých dokumentoch ako sú ľudské práva, zobrali do úvahy. Text vyhlásenia uverejňujeme v plnom znení:

„Politickí väzni, ktorí si odsedeli dlhé roky v komunistických väzeniach a lágroch na základe nezmyselnej a neľudskej marxisticko-leninskej ideológie aj v mene svojich popravených bratov so znepokojením sledujú úsilie neomarxistov opäť presadzovať svoje patologické

teórie, tentokrát o rodovej rovnosti, ktoré nielen zdravý ľudský rozum, ale aj veda vyvrátila, či nastoliť rozvrat rodiny povyšovaním sexuálnych úchyliet na štandardný model, čím popierajú nielen tisícročné základy európskej kultúry, ale aj ľudskú prirodzenosť.

Tieto internacionálne projekty novodobých inžinierov ľudských duší chcú vykoreniť človeka zo všetkých prirodzených, národných, rodinných a náboženských väzieb pre potreby globalizácie. Predovšetkým protestujeme proti kabinetnému a zákulisnému presadzovaniu takýchto cieľov. Akékoľvek zásahy do osvedčených tradícií európskej kresťanskej kultúry môžu byť iba na základe demokratického spoločenského konsenzu, resp. na základe voličmi schváleného volebného

programu či referenda. Ani strana, vďaka ktorej zastupujete Slovenskú republiku vo svete, nemala toto vo volebnom programe. Žiadame Vás preto, aby ste boli hlasom slovenských občanov, zastupovali ich záujmy a nie zvrátené myšlienky organizovaných menších podporovaných z cudziny.

Nesmieme zabúdať, že tie najväčšie zverstvá v dejinách Európy sa začali hlásaním zdánlivo nevinných hlúpostí, nad ktorými každý rozumnejší človek iba mávol rukou.

Preto akékoľvek zákulisné metódy v týchto životne dôležitých otázkach považujeme za hrubé pošliapanie všetkých princípov demokracie, aké sme tu v čírej podobe zažili na vlastnej koži počas vlády marxistických komunistov a odniesli sme si to neopísateľným utrpením.“

Omyl alebo zámer?

Ľudová múdrosť pripomína – mýliť sa je ľudské. Ako si však vysvetliť, ak niekto lož používa zámerne? Keď nejde o omyl, ale o cieľnú manipuláciu. Navyše tí, ktorých lož je pracovnou metódou, vždy útočia na svojich protivníkov ako prví a obviňujú ich z toho, čo sami činia. Je to praxou vyskúšaná metóda a obrana voči nej prakticky nejestvuje. Prvotná informácia sa usadí ako sopečná láva a zabráni prístupu akýchkoľvek dementi. Navyše odborníci tvrdia, že dementi má asi takú účinnosť, ako dostať naspäť do tuby vytlačенú zubnú pastu. Informácia je na svete, pracuje v prospech jej tvorcu.

O boji so lžou majú Politickí väzni Zväzu protikomunistického odboja dosť skúseností. A nemož-

no ich spájať len s obdobím komunistického režimu. Tie praktiky sú dodnes evidentné a hmatateľné. Udivuje azda len skutočnosť, že ich praktizujú aj organizácie politických väzňov.

SLOVO SVEDECTVA

Na pietnej spomienke na nespravodlivo a protiprávne väzených komunistickým režimom v Leopoldove, ktorú organizovala KPVS (!), sa zúčastnili aj politickí väzni z Českej republiky. Ich organizácia nesie meno KPV ČR. A hoci vyše dvadsať rokov existujú dve samostatné republiky, Česká a Slovenská, na webovej stránke KPV ČR je uvedené, že združuje politických väzňov Československa. Omyl alebo zámer? Na Slovensku predseda v roku 1990 vznikla samostatná organizácia pod názvom Konfede-

rácia politických väzňov Slovenska. Združovala politických väzňov zo Slovenska. Zanikla v roku 1999 na 5. sneme, keď delegáti odhlasovali nový názov organizácie – Zväz politických väzňov. A predseda KPVS reálne jestvuje. Na svojej webovej stránke uvádza, že „toto občianske združenie vzniklo 3. marca 1990“ a ďalej, že „v roku 1999 sa časť členov odčlenila a pokračovala vo svojich aktivitách pod novým názvom“! Ibaže na stránke organizácie je verejne dostupný list Ministerstva vnútra SR, ktorý potvrdzuje, že „združenie s názvom Konfederácia politických väzňov Slovenska bolo na ministerstve vnútra zaregistrované podľa zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov 9. septembra 1999, pod č. VVS/1-900/90-15657. KPVS vedie kňaz, o to je prekrúcanie faktov smutnejšie.

Eva Zelenayová
šéfredaktorka

Leopoldov bol likvidačným zariadením v bývalom Česko-Slovensku

Politickí väzni pred bránou väzenia

V sobotu 23. augusta sa v Leopoldove konala pietna spomienka na nespravodlivo a protiprávne väznených komunistickým režimom. Organizáciu PV ZPKO pozval na spomienkovú slávnosť trnavský arcibiskup Ján Orosch, ktorý v miestnom rímskokatolíckom kostole sv. Ignáca celebroval sv. omšu. Pripomenul, že v minulom režime zbierali mladí kňazi duchovnú silu najmä od cirkevných hodnostárov väzných za svoju vieru.

Delegácia PV ZPKO pred pamätnou tabuľou pri bráne leopoldovskej väznice.

Foto Jozef Herman

Pietny akt pokračoval pred bránou väznice pri pamätnej tabuli, prvej svojho druhu na Slovensku. Bola odhalená v roku 1999. Prítomným sa prihovoril predseda Správnej rady ÚPN Ondrej Krajňák, Dávid Vargaeštok, riaditeľ kancelárie ústredia Úradu ekumenickej pastoračnej služby v OR SR, Leo Židek, podpredseda Konfederácie politických väzňov v Českej republike a Anton Srholec, predseda KPVS a organizátor pietnej spomienky, ktorej sa zúčastnili politickí väzni z Čiech a zo Slovenska. Veľkú časť tvorili členovia PV ZPKO. Prítomný bol aj predseda organizácie Arpád Tarnóczy a jej podpredseda Anton Malacký.

Krajňák zdôraznil, že Slovensko sa nachádza na 19. mieste zo 169 vo svete, kde je relatívny pokoj. Nemali by sme preto zabúdať na tých, ktorí to šťastie nemajú a trpia za slobodu a vieru. Vargaeštok zasa zdôraznil, že

Pamätná tabuľa leopoldovským mučníkom na bývalom väzenskom cintoríne.

Foto Jozef Herman

niektorí politickí väzni komunistického režimu spomínajú na obdobie prenasledovania ako na obdobie ohromnej osobnej sily. Srholec uviedol, že na Slovensku bolo 71 tisíc nespravodlivo väznených žien a mužov. Väznice sa zme-

nili na monastíry vyžarujúce modlitby.

Podujatie vyvrcholilo na bývalom väzenskom cintoríne pietnou spomienkou a modlitbou pri pamätníku Pavla Petra Gojdiča, Metoda Dominika Trčku a ostatných väzňov, ktorí zomreli v leopoldovskej väznici.

Podľa údajov ÚPN bolo v rokoch 1948 až 1989 vo všetkých väzniciach na území terajšej Slovenskej a Českej republiky uväznených vyše 450 tisíc politických väzňov. Na Slovensku bolo po roku 1989 rehabilitovaných okolo 70 tisíc ľudí, z ktorých dnes žije necelých 3 tisíc. Leopoldovská väznica je najstaršou na Slovensku. Spolu s pracovnými tábormi pri uránových baniach bola považovaná za najhoršie väzenské zariadenie v komunistickom Česko-Slovensku, často označované za likvidačné. Mnohí väzni zomreli v dôsledku krutého zaobchádzania.

Mária Hámorová

Kladienie venca k pamätníku zavraždeným dozorcóm počas leopoldovskej vzbúry. ● Arpád Tarnóczy a Anton Malacký našli úkryt pred dotieravými slnečnými lúčmi pod košatým stromom.

Foto Jozef Herman

Uznanie od mesta Pezinok

Mesto Pezinok získalo 14. júna 1647 výsady slobodného kráľovského mesta. Pezinčania si preto 14. jún zvolili za deň, kedy udeľujú ocenenie mesta i primátora občanom za ich zásluhy o verejné blaho. Tohto roku bol medzi ocenenými aj podpredseda PV ZPKO Anton Malacký.

Medailu so stužkou „Za zásluhy o rozvoj mesta“ mu udelili za to, že sa mimoriadnym spôsobom zaslúžil o rozvoj mesta Pezinok a budovanie jeho demokratickej samosprávy.

Malacký dlhodobo vedie regionálnu pobočku PV ZPKO so sídlom v Pezinku a spoluprácu s vedením mesta si veľmi pochvaľuje.

„V predstaviteľoch mesta Pezinok sme vždy našli maximálne pochopenie a podporu pre našu činnosť, či už materiálnu, priestorovú alebo organizačnú“, povedal podpredseda Malacký počas slávnostného aktu. A doplnil, že svoje ocenenie preto považuje za ocenenie práce celej organizácie politických väzňov v Pezinku. (ez)

Anton Malacký (prvý sprava) v spoločnosti ocenených osobností. Foto archív

Obet' sovietskej agresie

Minulý mesiac sme si pripomenuli smutné výročie okupácie našej krajiny vojskami Varšavskej zmluvy. Po dlhých rokoch bezprávia a neslobody začalo v januári 1968 svať na lepšie časy. Dlhو sme sa však netešili. Slobodnejší život v našom štáte bol trňom v oku komunistickému režimu v Sovietskom zväze, najtotalnejšej diktatúre v dejinách ľudstva. Nerešpektoval najzákladnejšie ľudské práva, zotročil desiatky národov. Komunistická diktatúra má na svedomí desiatky miliónov nevinných ľudí, stovky miliónov zničených ľudských životov.

Nedopustila, aby u nás vyrástol strom slobody, v zárodku ho udusila tankami. Pribudli ďalšie nevinné obete. Medzi ne patrili aj bojnícky rodák 29-ročný Stanislav Sivák, ktorého zavraždili pri zachraňovaní Danky Košanovej na schodoch bratislavskej Univerzity Komenského. Počas normalizácie sa vôbec nedalo hovoriť o obetiach okupácie, ktorú komunistická moc

nazvala internacionálnou pomocou. Príbeh Stanka Siváka pomaly upadal do zabudnutia.

Po páde totality si na neho spomínali už len najbližší príbuzní. Naša Regionálna organizácia PV ZPKO v Prievidzi zistila miesto jeho posledného odpočinku, ktoré bolo značne zdevastované. Za štedrej pomoci europoslankyne Anny Záborskej a mesta Bojnice sme hrob upravili, na náhrobný kameň sme dali vytesať dôvod jeho úmrtia aj vinníka jeho smrti. Od roku 2011 organizujeme pri jeho hrobe pietnu spomienku, aby jeho obeť neupadla do zabudnutia. Oslovili sme študentov gymnázia v Prievidzi a tí v rámci projektu „Neznámi hrdinovia“ napísali o Stankovi Sivákovi rozsiahlu prácu. Kto iný, ak nie my, politici väzni bývalého režimu musíme pripomínať obete totality, lebo obetovali to najcennejšie čo mali, život, aby sme my mohli žiť slobodne.

Ing. Martin Hagara

AKTIVITY PREDSEDNÍCTVA PV ZPKO

■ Začiatkom júla rozhodlo Predsedníctvo PV ZPKO o finančnom zabezpečení účasti RO PV ZPKO v Košiciach na pietnych spomienkach v roku 2013. Aj o finančnom vyrovnaní za grafiku časopisu Svedectvo. Rozhodlo aj o ďalšom postupe odmeňovania šéfredaktorky Svedectva a o finančnom vysporiadaní za knihu prof. Letza o politických väzňoch.

■ **Predsedníctvo poverilo Jána Košiara zvolaním komisie na doplnenie stanov PV ZPKO a vypracovanie koncepcie platformy na zastrešenie**

organizácií politicky prenasledovaných komunizmom. Republiková rada schválila týchto členov komisie: Ján Košiar, Radomír Žingor, Mária Dvorčáková, Ing. Martin Hagara.

■ Na základe uznesenia Republikovej rady PV ZPKO nominovalo predsedníctvo zástupcov organizácie pre rokovania o vytvorení platformy politických väzňov v ÚPN: Antona Malackého a Juraja Anoškina.

■ **Účasť na pietnej spomienke v Leopoldove 23. augusta zabezpečili**

predsedovia regionálnych organizácií.

■ Predsedníctvo zobralo na vedomie informáciu, že jednotlivé pobočky rokujú o novelizácii stanov.

■ **Predsedníctvo konštatovalo, že ÚPN neakceptovalo pripomienky PV ZPKO k procesu vytvorenia platformy.**

■ Predsedníctvo poverilo členov Správnej rady ÚPN Arpáda Tarnóczyho a Antona Malackého zastávať pragmatické stanoviská v Správnej rade ÚPN v záujme Politických väzňov ZPKO.

V Bukurešti sa uskutočnil 21. kongres INTERASSO

Slovensko zastupuje PV ZPKO

V dňoch 22. - 23. augusta sa v rumunskom hlavnom meste Bukurešti konal už 21. kongres medzinárodnej organizácie INTERASSO (Internationale Assoziation ehemaliger politischer Gefangener und Opfer des Kommunismus), združujúcej 13 národných organizácií bývalých politických väzňov a obetí komunizmu. Slovenská republika je v tejto medzinárodnej organizácii zastúpená PV ZPKO.

Záštitu nad kongresom, ktorý sa konal v reprezentačných priestoroch Parlamentu Rumunskej republiky, mala rumunská vláda na čele s jej predsedom Victorom Pontom.

Pred samotným kongresom delegácie členov INTERASSO pozdravili svojimi príhovormi viacerí vysokí rumunskí štátni predstavitelia ako aj bývalý rumunský prezident Emil Constantinescu. V súčasnosti zastáva funkciu predsedu Nadácie pre demokraciu v Rumunsku. Medzi vzácných hostí a relátorov kongresu patrila aj Dr. Anna Kaminska, riaditeľka Spolkovej nadácie pre spracovanie dejín diktatúry Nemeckej zjednotenej strany.

Na kongres prišli delegácie z jedenástich krajín: **Albánska, Estónska, Lotyšska, Litvy, Slovenska, Ma-**

Za rokovacím stolom prvý zľava Ján Košiar, podpredseda INTERASSO, András Dégi, Jure Knezovic, Rainer Wagner, Octav Bjoza a Anna Michels.

Foto archív

Zľava bývalý predseda INTERASSO Jure Knezović a súčasný

Dr. Christian Fuchs. Foto Ján Košiar

darska, Chorvátska, Moldavska, Nemecka a domáceho Rumunska.

Česi a Slovinci ani tohto roku svojich zástupcov na kongres nevyslali.

Z dôvodu nedostatku financií neprišla delegácia **Bosny a Hercegoviny**, ktorá ale poslala svoju správu o činnosti za uplynulé obdobie. Každá delegácia si totiž cestu platila sama, náklady na pobyt v Bukurešti hradila rumunská partnerská organizácia.

Delegáti si vypočuli správy o činnosti zúčastnených organizácií za posledné obdobie. Problémy sú všade skoro rovnaké: Nezáujem súčasnej spoločnosti o ťažké a zložitú obdobie komunistického teroru a útlaku, ktorý do roku 1989 vládol v krajinách pod hegemóniou ZSSR. Ťažké postavenie majú politickí väzni v Bosne a Hercegovine, kde doteraz nebol prijatý nijaký zákon o komunistickom zločinnom režime a o odškodnení jeho obetí. Zväz politických väzňov a obetí komunizmu síce v Bosne a Hercegovine existuje, ale zo strany štátu nemá nijakú, ani len symbolickú podporu.

Od smutne známeho paktu Ribbentrop - Molotov uplynulo 23. augusta už 75 rokov. Po ňom nasledovala krutá II. svetová vojna a po nej studená. Až do pádu Berlínskeho múru v roku 1989. Delegácie z po-baltských krajín Estónska, Lotyšska a Litvy pripomenuli aj iné výročie pripadajúce na tento deň. V roku 1989 dva milióny ľudí z Estónska, Lotyšska a Litvy, všetci občania ZSSR, vytvorili 23. augusta 620 kilometrov dlhú ľudskú reťaz, ktorá spojila ich tri hlavné mestá - Tallin, Rigu a Vilnius.

Pohľad na účastníkov kongresu.

Foto Ján Košiar

Zo zdravotných dôvodov odstúpil z funkcie predsedu Jure Knezovič. Na návrh predsedníctva bol za nového predsedu INTERASSO jednomyselne zvolený **Dr. Christian Fuchs** (1948) z nemeckej organizácie UOKG. Je synom násilne vyhnaných sliezskych Nemcov a okrem toho, že roky aktívne pracuje v našej partnerskej organizácii - *Únii obetí komunistického násilia*, pracoval aj na rozličných postoch v nemeckých a európskych štátnych štruktúrach.

Kongres zvolil nové predsedníctvo v zložení: **Octav Bjoza (Rumunsko)**, **András Dégi (Maďarsko)**, **Peteris Simonis (Lotyšsko)**, **Ján Košiar (Slovensko)**. Doterajší predseda Jure Knezovič bol jednomyselne zvolený za čestného predsedu.

Účastníci kongresu prijali tri rezolúcie, ktoré budú zaslané do Európskeho parlamentu, Parlamentného zhromaždenia Rady Európy i všetkým vládam štátov Európskej únie.

Po skončení kongresu navštívili

delegáti aj smutne známu väznicu v Jilave, kde Inštitút pre vyšetrovanie zločinov komunizmu a pamäti rumunského exilu (obdoba slovenského ÚPN) pripravil okrem prehliadky niekoľkých hrozných ciel aj výstavu fotografií najznámejších rumunských politických bojovníkov proti komunizmu a tiež husľový a klavírný koncert.

Ján Košiar,
podpredseda INTERASSO,
delegát PV ZPKO

Príhovor predsedu regionálnej pobočky PV ZPKO v Bratislave Jána Liteckého Švedu

Starneme, ale aktívne

Slovenská organizácia politických väzňov, PV ZPKO, funguje už od marca roku 1990 a za celý čas sa usiluje rozširovať mantinely, do ktorých sa ich snažia vtesnať stále vládnuce komunisti. Napriek neúprosnému starnutiu členskej základne a jej pomalému zmenšovaniu sa, organizácia až prekvapivo dobre funguje, čo je vždy zásluha tých aktívnejších členov spomedzi nás. Aj od posledného kongresu INTERASSO sa môžeme pochváliť celkom slušnou aktivitou našich členov a sympatizantov.

Začnem takrečeno materiálne. Za posledný rok pribudli tri pamätne tabule: 21. augusta 2013 v Košiciach na počesť zabitých pri vpáde armád Varšavskej zmluvy v roku 1968; 30. marca 2014 v Šenkviach väzneným kňazom Paulem a Zemanom a 10. mája 2014 v Bohdanovciach nad Trnavou na pamäť obetiam násilnej kolektivizácie. Takéto materiálne pripomienky sú veľmi dôležité pre kolektívnu pamäť ľudí, pretože ináč Slovensko je ešte stále posiate totalitnými pamätníkmi neľudského režimu, ktoré sa naši súdruhovia nechystajú odstrániť ani náhodou. Podobne dôležité sú verejné pietne spomienky, ktorých sa zúčastňujú aj nečlenovia našej organizácie – tak tomu bolo v Žiline, na cintoríne v Prievidzi, pri väznici Ilava, v Levoči, v Nitre, v Biacovciach, v Zliechove či v Komjatnej pri Žiline.

Aktívni členovia v Trnave zorganizovali seminár s názvom „Politickí väzni a súčasnosť“, v Levoči zase pri príležitosti Dňa študentstva bola beseda so študentmi, ktorá mala veľký úspech. Naša organizácia bola aj nápomocná pri organizácii výstavy pri príležitosti Berlínskeho povstania 17. júna 1953 v Univerzitnej knižnici. A práve v týchto dňoch (v sobotu 23. augusta) je akt kladenia vencov pri bráne väznice v Leopoldove.

Naši členovia však nie sú zameraní len na

Ján Litecký Šveda počas svojho vystúpenia.

Foto Ján Košiar

minulosť, ale pozorujú aj súčasné dianie a s veľkou nevlou registrujú frontálny nástup novej Kominterny, ktorá duchovne rozvracia Európu. Aj preto sa zúčastnili na mohutnom pochode Za život, ktorý bol 22. septembra 2013 v Košiciach. Nechýbali ani oficiálne stanoviská k zvlášť veľkým komunistickým prešľapom súčasnosti, keď napríklad staré komunistické kádre boli menované do Rady vlády pre ľudské práva, či na druhej strane zdravice k životnému jubileu takých významných bojovníkov proti totalite ako je kardinál Korec. Toto naše snaženie si tak trochu všimli aj oficiálne miesta a dvaja naši členovia, pán Fridrich Fritz a pán Július Porubský dostali Medailu prezidenta SR k 17. novembru.

Spoločenským vyvrcholením roka, ale zároveň aj nenásilnou pripomienkou charakteru minulého režimu je slávnostné polozenie vencov k pomníku politických väzňov na cintoríne Vrakúňa v Bratislave pri príležitosti Dňa boja za slobodu a demokraciu za účasti prezidenta SR a veľvyslancov viacerých európskych krajín. Aj keď politickí väzni dobre vedia, že udalosti 17. novembra boli len inscenáciou tajných služieb, pobyt vo väzení ich naučil, že treba brať aj to

málo, čo sa naskytne, ináč človek neprežije. Túto vydarenú slávnosť však postkomunistické médiá každoročne ignorujú. Ešte že máme svoj časopis, Svedectvo, ktorý pod vedením skúsenej novinárky nielen informuje o živote v organizácii, či dáva priestor na spomienky politických väzňov, aby ich ťažké osudy nevyšli nazmar, ale v spolupráci s historikmi, umelcami a intelektuálmi sa venuje aj duchovným prúdeniam doby či páľčivým problémom dnešnej Európy, aby sme sa opäť nemuseli spamätávať z pokrokárskej opice v nových lágroch.

Keď som tento stručný prehľad začal materiálne, tak ho aj skončím materiálnou stránkou. Aj keď sa politickým väzňom počas doby existencie organizácie podarilo presadiť niektoré zákony, ktoré viedli okrem morálnej satisfakcie za prekonané krivdy aj k materiálnemu uľahčeniu života tejto neúprosne starnúcej generácie, v posledných rokoch sa komunisti a ich deti už cítia natoľko silní, že prestávajú brať akýkoľvek ohľad na obeť komunizmu. A presne v paradižme dneška, ktorá sa interpretuje výlučne materialisticky a kde si starí komunisti výborne rozumejú s nadnárodnými bankármi, začína sa organizácia politických väzňov škrtiť materiálne, krátením príspevkov zo štátneho rozpočtu. Alebo vyhrážaním sa súdnymi spormi, ktoré by sme finančne neprežili. Krátenie financií je už také veľké, že sme boli nútení redukovať počet miestnych organizácií a zoštlhlí sme sa museli nielen priestorovo, ale aj personálne. Časopis Svedectvo sa nám darí udržiavať iba za cenu veľkých obetí a s pomocou dobrovoľných príspevkov, no uvedomujeme si jeho nezastupiteľnú úlohu pre život našej organizácie. Ukončím mierne optimisticky – skromne si myslím, že ľudí, ktorých nezlomili komunistické väzenia a koncentráky, sa nepodarí len tak ľahko zlomiť peniazmi. Pretože nielen chlebom je človek živý.

Pomaly sa niet koho opýtať...

Detstvo i mladosť som prežil v totalitnom režime. Ako dieťa, vyrastajúc v kresťanskej rodine, som vnímal rebéliu otca voči tejto krutosti, často som počúval jeho ostré slovo namierené voči ľuďom prislúchajúcim režimu. Iste to mnohí poznajú, lebo tak ako inde aj v našom regióne, meste, sa niečo z tohto obdobia zachovalo - spomienky, mená... A teraz, keď už možno naplno povedať pravdu, niet sa koho opýtať. Otec zomrel, pamätníci tiež. No predsa všetci ešte nepomreli a zachovali sa aj archívy.

Aj v Námestove žili ľudia, ktorí pre svoju vieru a lásku k Bohu boli vystavovaní nesmiernym represáliám a prenasledovaniu. Je našou povinnosťou pripomenúť mladým i starým, akou organizáciou bola Mariánska kongregácia, ktorá priniesla pre farnosti veľa duchovného dobra. Členky Mariánskej kongregácie sa aktívne podieľali na živote farností, najmä pri slávnostiach, akými boli mariánske sviatky, sviatok Božieho tela, poklona pri Božom hrobe a pri adoráciách pred sviatosťou Oltárnou. Dotvárali slávnostný i náboženský ráz osláv. Hlavnými organizátormi v Námestove boli naši kapláni Ján Kajan, Juraj Bednárík a Bernard Pančí.

Pančího kázne

Mariánska kongregácia mala svoje filiálky vo Vavrečke, Oravskej Jasenici a Slanici. Kapláni chodili medzi mládež a usilovali sa ju podchytiť do spoločenstva za účelom povznesenia náboženskej morálky. Školská mládež do nej hľúfne vstupovala. Predtým však musela absolvovať prípravu, ktorá sa konala raz do týždňa v kostole. Prijatie bolo spojené so slávnostným sľubom. V roku 1949, na sviatok Narodenia Panny Márie, sa ho v Námestove zúčastnil veľký počet veriacich. Sľub čítal dekan farnosti Serafín Rončák. Každý účastník sľubu obdržal odznak a belasú stužku, ktorú potom nosil pri všetkých cirkevných slávnostiach.

Dušou Mariánskej kongregácie v Námestove bol Bernard Pančí. Jeho nebojácne, pravdivé a hlasité kázne bolo počuť až von. Jeho kázne a aktívny prístup k zakladaniu Mariánskych kongregácií v okrese ho napokon stáli veľa bolesti a trápenia. Bol odsúdený na 13 rokov odňatia slobody spolu s Viktorom Trstenským, Eduardom Odrobinom a ďalšími. Spomedzi mladých ľudí mu boli veľmi nápomocní František Janolek, Irena Juriňáková, Júlia Sunegová, Rozália Jurisová a Viera Hrkľová. Predovšetkým Janolek mal veľký podiel pri všetkých duchovných, obradných a vlasteneckých udalostiach v meste. Jeho kamaráti z druhého brehu ho charakterizovali ako náboženského fanatika, ale dobrého pracovníka.

Komunisti udávali

V prísne tajnej agentúrnej správe zo 17. septembra 1955, podpísanej ppor. Štefanom N. sa uvádza, že „všetci hore uvedení duchovní i laici nemajú kladný postoj k nášmu ľudovodemokratickému zriadeniu“. Táto správa bola posledná, ktorá činnosť Mariánskej organizácie zastavila.

Na OO-MV sa 11. marca 1957 dostavil občan Námestova, člen komunistickej strany Viktor J., ktorý v rozhovore s vyšetrojúcim povedal: „Dajte si pozor na Františka Janoleka, Milana Hegoviča, Kamila Krasulu,

MUDr. Vladimír Stercula s manželkou.

Foto archív

Alojza Ovsáka, Jozefa Pavlíka a Jozefa Uhlírika. Menovaní pravdepodobne majú založenú protištatnú organizáciu pod názvom Zlatý orol, ktorá sa v iných častiach Slovenska, napríklad v Nitre už likvidovala.“ Za vedúcu osobnosť tejto skupiny označil Františka Janoleka, ktorý je vraj vychovaný v ľudáckom duchu, je nacionalistický a zarytý nepriateľ nášho ľudovodemokratického zriadenia. Je priateľom dp. Bernarda Pančího, udržuje styky s nepriateľskou inteligenciou mesta kde zaradil i detských lekárov manželov Zelenákovcov, zverolekára Romana Miklušičáka a Kamila Juriňáka, lekára v ružomerskej nemocnici. Bolo len otázkou času, kedy činnosť tejto skupiny mladých zastavia. Pritom ich cieľom bolo len formovať národné a náboženské povedomie mladých ľudí.

Kolakovič v Bratislave

S menom Františka Janoleka sa spája aj činnosť v ďalšej kresťanskej organizácii Rodina. S našim veľkým rodákom, MUDr. Vladimírom Sterculom, bol nielen spolužiakom, ale spájalo ich aj veľké priateľstvo. Keď sa na jeseň 1943 otváral v Bratislave nový akademický rok vo vysokoškolskom internáte Svoradov, medzi študentmi sa rozniesla správa, že vo svoradovskom kostolíku spovedá nevšedným spôsobom formou rozhovoru chorvátsky kňaz. V kajúcnikovi zanechával hlbšie chápanie náboženstva, viery, života podľa evanjelia. Bol to bývalý jezuita Stepan Tomislav Poglajen, známy pod menom Kolakovič. Prvým jeho krokom po príchode do Bratislavy bolo nadviazanie kontaktov s ústredím slovenského katolíckeho študentstva a spolkom Moyzes vo Svoradove a pri nich vytvorením krúžku Frassati. Vznikol na pozadí súdobej politickej a náboženskej situácie. Skupinu vysokoškolákov tvorili medici Vladimír Stercula, Ján Hlaváč, Ferko Sýkora, Silvo Krčméry, Anton Neuwirth; poslucháč techniky Gažo Fronc, filozofie Janko Buchta a prírodných vied Vladimír Jukl. Skupina dospela k názoru, že slovenský spolitizovaný katolicizmus treba očistiť od kompromitujúceho ideologického nánosu a svoju činnosť začali vyvíjať týmto smerom. Krúžky sa rozšírili po celom Slovensku. Z rozsiahleho hnutia vznikla ideovo-organizačná nadstavba zvaná Rodina. Jej členmi bolo okolo sto kňazov a rehoľníkov, katolícka inteligencia, profesori, lekári, vedci, umelci a vysokoškoláci.

Mužské krídlo akademickej mládeže viedol Vladimír Stercula. Narodil sa v roku 1921 v Námestove. Počas vysokoškolských štúdií sa zapojil do kultúrneho a politického života. Bol dopisovateľom vedeckých a náboženských časopisov. V roku 1944 ilegálne vydal knižku Kristus a boj o dušu, ktorá v roku 1947 vyšla legálne a predávala sa v kníhkupectvách. Ako lekár pôsobil v Bratislave, Vysokých Tatrách, Starej Bystrici, Hornej Štubni a Handlovej, kde zomrel v roku 1976 a je tam aj pochovaný. V 50. rokoch bol za činnosť v Rodine nespravodlivo obžalovaný a odsúdený na deväť rokov väzenia. Vykonštruovaný proces pod najhrubším psychickým a fyzickým nátlakom so Slováckmi sa konal v Prahe pred Najvyšším súdom. Päť lekárov, päť kňazov a dvaja katolícki laici boli odsúdení na dlhé roky väzenia. Väčšina členov Rodiny prešla komunistickými žalármi a otrockými prácami v Jáchymovských baniach.

Vladimír Kolada

Pohľad F. Vnuka na dejiny KSS

Knižný kútik

Hoci kniha Františka Vnuka „Kapitoly z dejín Komunistickej strany Slovenska“ vyšla v USA v roku 1968, stojí za to si ju pripomenúť. Okrem toho, že je to práca veľmi kvalitne informujúca o pôsobení našich najpokrokovejších budovateľov krásnych zajtrajškov, je zároveň nechceným dôkazom, že žiadna protikomunistická revolúcia tu nebola. Ináč by táto kniha musela po prevrate vyjsť už v niekoľkých vydaniach a autor na naliehanie viacerých vydavateľov by ju určite rád doplnil aj o ďalšie roky. Naopak, keď sa profesovi Vnukovi dostalo nedávno zaslúženého uznania za celoživotnú prácu a mal dostať vyznamenanie od ÚPN, z pozadia promptne zasiahla komunisticko-eštebácka lobby a z vyznamenania nebolo nič.

Ale vráťme sa k autorovi a knihe. Je to súbor desiatich, voľne na seba nadväzujúcich „polemických esejí“ z histórie KSS. Vnuk má to šťastie, že pred absolvovaním historického vzdelania mal už za sebou vysokú školu technického smeru a tak jeho vývody sú až technicky prehľadné a logické. Toto mimoriadne dráždi všetkých komunistov a ich propagandistov, preoblečených za historikov, ktorí tu fungovali iba pomocou lži a zahmlievania. Kniha začína pekne od Adama, zakladaním KSS. „Irónia dejín KSS nie je hádam v ničom trpkšia ako v tom, že KSS zakladali nie menej ako tri razy, ale prakticky ešte stále nejestvuje.“ A uvádza stanovky KSČ, pre ktorú bola KSS len jej územnou organizáciou. „Prvá organizácia slovenských komunistov sa utvorila v Budapešti v novembri 1918. Bola to „slovenská sekcia“ komunistickej strany Maďarska. Vznikla v čase, keď Béla Kún a Tibor Samuely chceli ratovať integritu Maďarska pod rúškom Sovietskej republiky.“

V ďalšej esejí sa dozvieme o druhom založení KSS v januári 1921 v Ľu-

bochni. „V porovnaní s prvým založením to bol pokrok, lebo sa to dialo na území Slovenska. Ale opäť hnacím motorom celého procesu bol neslovenský živel.“ Samozrejme, nechýbajú ani mená či štatistiky. Na pozadí vtedajších politických udalostí Vnuk ukazuje, ako došlo k silnej boľševizácii maďarského proletariátu južného Slovenska, kde sa usadilo množstvo maďarských komunistických exulantov. Na základe dobových materiálov, vrátane smerníc Kominterny, však postupne vidíme, ako maďarský nacionalizmus začal vytláčať nacionalizmus český. Na zjazde v Ľubochni už českí delegáti tvrdo bojkotovali dokonca prijatie názvu „Komunistická strana Slovenska.“

Tretie založenie KSS sa zase časovo zhodovalo so vznikom Slovenského štátu. Z knihy sa dozvieme aj to, ako českí komunisti sa ani počas II. svetovej vojny nevzdali nárokov na podmanenie si slovenských „súduhov“. Tí sa museli obrátiť až na Moskvu, ktorá ale dala za pravdu Slovákom a zdôraznila nevyhnutnosť samostatnej politiky pre Slovensko. „Ako vidno z tohto dokumentu, KSS mala väčšie a ťažšie zápasy s českým imperializmom než s nemeckým nacizmom.“

Keď už spomínam presný jazyk profesora Vnuka, musím dodať, že nevynechá ani príležitosť na dobrý vtíp

a pri opisovaní situácie po pakte Ribbentrop – Molotov, keď sovietsi hospodársky veselo spolupracovali s Hitlerom, píše: „Týmto a im podobnými činmi hitlerovskí nacisti boli pasovaní na proletariát „honoris causa“ a komunisti na celom svete im držali palce.“ Žiaľ, v takom stručnom predstavení knihy, nabitej faktami a zaujímavými postrehmi, ani zďaleka nemôžem uviesť všetko, čo by stálo za reč. Spomeniem aspoň kapitolu, kde na základe volebných štatistík z demokratických volieb autor spoľahlivo dokazuje, že komunisti medzi Slovákmi nikdy nemali väčšiu podporu a najviac hlasov nezískavali v okresoch s množstvom robotníkov, ale obývaných maďarskou menšinou.

A ešte jeden štylistický skvost: „Keď Gottwald oznámil Košický vládny program, freneticky ho pozdravovali ako „Magnu chartu slovenského národa“. Irónia bola v tom, že Magna charta patrí do 13. storočia, kam sa Slováci pod vedením KSS skutočne dostali. Dvadsiatemu storočiu zodpovedala Atlantická charta z roku 1941, kde sa hovorilo, že „národom, ktoré boli násilne pozbavené suverénnych práv a vlastných vlád, treba im ich vrátiť.“ Takže nečudo, že po výdobytkoch takejto „Magny charty“ pri monsterprocesoch 50. rokov „KSČ sa očisťovala krvou slovenských súduhov.“

Nuž, aj dnešnému čitateľovi by sa zišlo prečítať si o čistkách, o ich intelektuálnom podhubí, o mechanizme propagandistických lží či o samotných komunistických intelektuáloch, ktorých na základe ich citátov predstavuje takrečeno v spodnej bielizni. Pričom autor sa nijako nevenuje ideológii či jej vyvracaniu, čo je častou slabinou podobných prác. Úplne stačí, keď ako historik na pozadí dobovej situácie stručne a vecne popisuje, čo naša proletárska avantgarda robila a ako sa správala. Ibaže históriu u nás stále ovládajú pohrobkovia komunistického režimu. Podľa Edgara Quineta, ktorého autor cituje: „V čase poroby nič sa tak rýchlo nezvrhne ako história“.

Ján Litecký Šveda

Odsúdený za vieru a vlastenectvo

Dokončenie z 1. strany

Môžem povedať, že to, čo ten kňaz do mňa vstúpil, ostalo vo mne dodnes.

Žije ešte?

Nežije. Dozvedel som sa, že v roku 1944 bol na vlastnú žiadosť preložený a to bolo jeho šťastie. Lebo keď vypuklo povstanie, boli by ho partizáni zlikvidovali. Komunisti ho nemali radi. Pátral som po ňom a dozvedel som sa, že istý čas sa zdržiaval v Rakúsku, dokonca ako pápežský legát, potom v Nemecku a v 50. rokoch emigroval do USA.

Viac ste sa nestretli?

Nie, ale napísal som mu. Adresu som získal od dobrého kamaráta, saleziána Lojzka Ondrejku, ktorému sa podarilo ujsť na Západ. Dozvedel som sa, že pôsobí na fare vo švajčiarskom Bazileji, tak po Nežnej revolúcii som sa za ním vybral. Stretli sme sa po štyridsiatich rokoch. U Lojzka som objavil Žánovu knižku o Andrejovi Hlinkovi.

Spomenul si na vás „vás“ kaplán?

Ale hej. Len už dobre nevidel, takže mu list prečítali. Poďakoval som sa mu za orientáciu, ktorú mi vstúpil, aj pripomenul, že ma veľa stála, ale že jedine jemu vďačím za to, že som sa nespreneveril voči slovenskej myšlienke. Bol som členom Skautu až do roku 1948, kým ho nezrušili, ako podobné mládežnícke organizácie.

To ste mali iba 14 rokov. Nechýbalo vám stretávanie sa s vrstovníkmi?

Martin pripravený na sv. prijímanie. ● V roku 1950 ako miništrant.

Foto archív

Črty tváre poznačené väzením.

Foto archív

Čoby nie. Mal som kamaráta Janka Manasa, skauta každou bunkou svojho tela. On začal organizovať stretnutia bývalých skautov. Boli sme na troch-štyroch táboroch dokonca v skautských uniformách. Až jedného dňa Jano vyhlásil, že založíme skautskú organizáciu Zlatý orol. A hneď vznikli pobočky. V Prievidzi ju viedol už nebohý Ľubo Lihotský, v Novákoch som to mal na starosti ja a boli tam aj Arpád Tarnóczy, Vlado Reiter, Tono Štanga, nebohý Arpád Wágner, proste bolo nás asi 8 študentov. Ďalšia odnož bola v Sebedraží, tam to viedol Vilo Sládek. To už neboli študenti, ale väčšinou učni, asi 14, 16 a 17 roční chlapci. Podarilo sa im vyrábať arzenál nejakému bývalému partizánovi, čiže boli perfektne vyzbrojení. Dokonca mali guľomet, samopaly.

A načo ste to potrebovali?

My sme to nepotrebovali, ale oni to našli, tak si povedali, že budú proti komunistom bojovať so zbraňou v ruke. Dokonca mali porobené aj bunkre. Ibaže sa to nejako prevalilo a v marci 1950 ich pochytili. Obklúčili celé Sebedražie a došlo aj k prestrelke. Pri nej bol zastrelený Vilo Sládek. A jedine on z tejto skupiny vedel o existencii Zlatého orla. Tým, že zomrel, stratili stopu na ďalšie skupiny - nováčku, prievádzku a v 50. roku ešte vznikla aj v Nitre. Tú viedol môj druhostupňový bratranec Marián Wollek. Medzi

zaistenými chlapcami zo Sebedražia boli aj dvaja Nováčania, Ľudo Krovina a Slavo Oršula. S Ľudom Krovinom sme boli kamaráti od malého decka. Spolu sme pásli kozy. No a tak sme sa potom všetci stretli vo väzení.

Ako ste sa tam dostali?

Hneď to poviem. Tých chlapcov odsúdili na vysoké tresty, lebo boli ozbrojení. Ľudo Krovina dostal desať rokov, Paľo Mjartan osem, Slavo Oršula šesť, Jožko Beňadik päť rokov, rovnako aj Jožko Čecho. Keď to prehrmelo my sme pokračovali ďalej. Dokonca v roku 1950 sme mali aj letný tábor. Lenže naša nováčka skupina sa rozhodla zviditeľniť sa a k Vianociam sme vytlačili leták s textom: Pozdravujeme všetkých Slovákov, ktorí bojujú proti komunizmu. Podpísaný Klub justícia. Tieto letáky som vytlačil u nás doma na domácej tlačiarňičke.

Prečo klub justícia?

Nechcel som prezradiť Zlatého orla.

Aký program mal Zlatý orol?

Poznávanie prírody a ideu samostatného Slovenského štátu. Dokonca Jano Manas vydával aj ilegálny časopis Táborák, písaný na stroji. V našej nováčkej skupine bol zhodou okolností aj môj budúci švagor, ktorý sa otcovi pochválil, že i on tie letáky rozhadzoval. Otec dostal strach, zobral syna a išli nás do Partizánskeho udať. Zaistili nás 25. decembra. Ale zaistili aj Ľuba Lihotského z Prievidze, Mariána Woleka z Nitry a dostal sa do väzenia aj Jano Manas. A takto prišli na Zlatého orla. Im to však nestačilo. Hľadali nejakých vodcov, ideológov, no tak zaistili aj prievádzkeho katechetu Štefana Sámela, ktorý nás učil na gymnáziu náboženstvo a do likvidácie Skautu bol jeho okresným vedúcim. Tiež ďalšieho kňaza, bývalého nováčkeho kaplána Miška Pružinu, ktorému sme všetci zo skupiny robili miništrantov.

Čo sa dialo potom a koľko ste mali v tom čase rokov?

Mal som 16 rokov a hneď, ako ma zaistili, ma odviekli na žandársku stanicu v Novákoch. Na nič sa ma nepýtali, len ma mlátili. Mňa zaistili

Martin Hagara v uniforme Hlinkovej mládeže, ktorú dostal od nováčkeho kaplána Gustu Záňa. Foto archív

Slávnostný okamih počas odovzdávania inžinierskeho diplomu na promócií. Foto archív

večer a Arpáda Tarnóczyho na obed. Keď ma dobre zbili, začali na mňa vrieskať: No a teraz sa priznaj, priznaj sa. Opýtal som sa, k čomu? Veď povedzte k čomu? Po chvíli priviedli Arpáda Tarnóczyho. Taký bol zbitý, že iba nohami šúchal po zemi. Postavili nás proti sebe a eštabák mi hovorí: Hagara, daj mu facku. A ja nič. Tarnóczy, daj mu facku, a my sme sa hodili na seba a objali sme sa. To len bol cirkus. Do rána nás mlátili. Na Štefana to trochu prestalo a popoludní zasa, až do večera. Večer nás v železkách viezli rýchlikom do väznice v Prievidzi. V noci zobrali aj môjho otca. Na druhý deň nás eskortovali do Nitry. Tam nás štyri mesiace vyšetrovali, do 27. apríla 1951.

Aké to bolo v Nitre?

Mlátili nás, vyšetrovali, všeličo si na nás vymysleli, dokonca, že sme robili sabotáže. Otca mlátili pred mojimi očami, že kým sa nepriznám, budú ho biť. Čo som mal robiť? Reku dobre, zapíšte si čo chcete a ja to podpíšem. Keď už nás mali odviezť do Justičného paláca v Bratislave, zavolali nás, aby sme napísali čestné prehlásenie: Že vyšetrovacie orgány sa ku mne chovali slušne, a všetky svoje výpovede som vypovedal dobrovoľne. Ja som sa zasmial, že toto mám podpísať? Veď to nie je pravda! No tak nás ďalšie tri dni mlátili pokiaľ sme nepodpísali. A tak sme sa dostali do Bratislavy a čakali na súd.

Ako dlho?

Pol roka. Súd sa konal 18. októbra 1951 a hrozili nám tresty od päť do osem rokov. Ale nám sa podaril husársky kúsok. Otec jedného z nás, Vlada Reitera, bol spolužiakom sudcu

Turčana, ktorý nás mal súdiť. Keď mu syna zaistili, vyhodili ho z miesta riadiť meštianky v Novákoch. Bol to seriózny a ohromný človek. Navštívil sudcu Turčana a pohovoril si s ním. A ten zariadil, že prokurátor bol rozumný, počas celého procesu sa na nič nepýtal. I stalo sa, že obidvoch kňazov oslobodili, zo súdu odišiel domov Števkó Sámel, Miško Pružina, Jano Manas, Marián Wollek a Ľubo Lihotský. Zostali sme len traja – Hagara, Reiter a Štanga. Pritom sme dostali priam smiešne tresty, ja dva roky, Reiter rok a pol a Štanga rok.

(Pozri aj Autentický dokument na str. 16.)

V roku 1948 v tábore „skautov.“

Foto archív

A Tarnóczy?

Jeho pustili ešte v marci, lebo vtedy ešte nemal ani 15 rokov, nemohli ho ako mladistvého súdiť.

Zrejte ste sa neodvolali...

Isteže nie, veď by nám boli tresty určite zvýšili, možno aj zdvojnásobili. Takže zo súdu sme putovali do Hlohovca, kde bol ústav pre mladistvých. Keď ho v roku 1952 zrušili, umiestnili nás v Komárne. Tam sme pracovali ako väzni na akcii B – vyvážali sme nespokojných ľudí z Komárna. Ja som sa zúčastnil vyvezenia asi 60 rodín, väčšinou z rodinných domov. Tí komunisti nemali kde ubytovať svojich funkcionárov a eštabákov, tak takým spôsobom pre nich uvoľňovali bývanie.

Ako ste sa pri tom cítili?

Ani sa nepýtajte. Ale čo sme mali robiť? Prišli sme na nákladnom aute pred vyhliadnutý dom, tam prečítal zástupca štátu, že sa musia vysťahovať a my sme nakladali. Čo sa nezmestilo, zostalo na mieste. Zvyčajne sme tých ľudí sťahovali do Boleráza alebo Nitrianskeho Pravna, Železoviec, jednoducho ďalej z pohraničia. Spomínam si len na jeden prípad, keď im to nevyšlo. Mali sme vyviezť jednu vdovu, ktorá mala tri malé deti. Bývali v malom domčeku. Žena sa postavila so sekerou v ruke pred dvere a povedala, kto prvý sem príde, toho zabijem. A tí dozorcovia so samopalmi do nás strkali, že chodte, chodte. Prišli aj žandári, ale ona len stála a tie tri malé deti sa jej držali a plakali. Bol to otrasný pohľad, no nakoniec ju nevyviezli. Po prepustení som ju navštívil a poďakoval sa jej, že sa postavila proti tomu.

Eva Zelenayová

Ako sa robia dejiny

V týchto dňoch sme si pripomenuli 70. výročie SNP. Niektorí ho glorifikujú, niektorí zatracujú. Chcel by som čitateľom priblížiť jednu epizódu z povstania, ktorej som bol očitým svedkom. Bytostne sa dotýkala našej rodiny.

Bolo to na začiatku novembra, presnejšie večer a v noci 10. novembra 1944. Oddiel partizánov z partizánskej brigády kap. Sečanského pod velením Františka Hagaru (môjho bratranca) a ruského partizána Ponomarenka urobili prepad Novák. Využili na to striedanie sa nemeckej posádky. Po odchode posádky, ktorá skončila službu, prišla do Novák ďalšia až nad ráno 11. novembra. Takže počas prepadu nebol v Novákoch ani jeden nemecký vojak. Večer 10. novembra asi okolo 17. hodiny sme boli doma v kuchyni mama, dvaja moji starší bratia Rudolf a Albert a mladšia sestra Alžbeta. Mama pripravovala večeru, otec nebol doma. Bol v Senici kde nakupoval kožu na topánky. Otec v Novákoch vlastnil veľkovýrobu obuvi, zamestnával vyše 50 ľudí. Dielne a sklady sa nachádzali na prízemí domu, v ktorom sme bývali na prvom poschodí.

Naraz sa na kuchyni otvorili dvere a objavil sa v nich Fero Hagara aj s ruským partizánom Ponomarenkom. „Strynká, poďte s nami“, zavelil Fero. Mama sa od strachu nedokázala ani pohnúť. Fero teda zamieril rovno do skladu s hotovými topánkami, ktorý veľmi dobre poznal. Robil totiž u otca účtovníka. Zobrali všetko, čo bolo na sklade, dokonca aj robotníkom z rúk nedokončené baganče aj s kopytami. No ani to im nestačilo a zo skladu zobrali všetky kože. Mama hodil na stôl 20 tisíc slovenských korún, hoci zhabali tovar za vyše 500 tisíc korún. Na našom dvore mali pripravené konské povozy nováckych gazdov Balúcha a Petrisku. Keď všetko naložili odviezli to do Veľkej Lehoty a odtiaľ na Vtáčnik. Keďže v Novákoch neboli Nemci, veľmi sa neponáhľali.

Ilustračné foto archív

Nad ráno, keď prišla do Novák od Topolčian nemecká posádka, došlo medzi partizánmi a Nemcami k prestrelke. V nej zahynul jeden nemecký vojak pred predajňou Baťa. Táto návšteva partizánov mala svoje dozvuky. Nemci v nedeľu ráno po sv. omši obkľúčili kostol a keď ľudia z neho vychádzali zadržovali chlapov a stavali ich ku kostolnému múru. Chceli ich zastreliť za nemeckého vojaka, ktorý zahynul počas prestrelky s partizánmi. Iba vďaka nováckemu dekanovi Gašparovi Košťálovi, organistovi Jánovi Slávikovi, notárovi Polakovičovi a Rudolfovi Tarnóczyemu, ktorí vedeli dobre po nemecky, sa ich podarilo zachrániť pred popravou. Nemecký dôstojník napokon odvolal vojakov a rukojemníkov pustil domov. Boli medzi nimi aj môj otec a 15 a 17 roční bratia. Dôstojník pohrozil, že ak sa to ešte raz zopakuje, nechá rukojemníkov postrieľať.

A teraz sa vrátim k zámeru, ako sa robia dejiny? V roku 1969 vyšla kniha od Jána Kováča, pracovníka múzea na bojníckom zámku. Na strane 114 uvádza: „Prepad mesta uskutočnil oddiel v úzkej spolupráci so skupinou partizánov brigády kapitána Sečanského, ktorú viedol Ponomarenko. Akciu viedol sám veliteľ oddielu František Hagara. Akcia sa vydarila. Partizánom sa podarilo ukoristiť nákladné auto s vlekcom, množstvo vrchnej i spodnej kože a hotovej obuvi bez toho, aby boli utrpeli tie najmenšie straty. Naopak, v prestrelke, ku ktorej došlo až za odchodu

partizánov z obce, bolo zabitých vyše 50 Nemcov.“ Toľko citát z uvedenej knihy. A aká bola skutočnosť? Partizáni neukoristili nepriateľovi kožu a obuv, ale Fero Hagara aj s partizánmi vykradol vlastného strýka, u ktorého tri roky robil účtovníka. A nešlo o žiadne nákladné auto s vlekcom, ale o konské povozy, ani o vyše 50 zabitých Nemcov, ale o jedného nemeckého vojaka.

Keď som si publikáciu prečítal, navštívil som jej autora a rozpovedal som mu, ako to v skutočnosti bolo. Že som očitým svedkom tejto udalosti a to, čo je v knihe uvedené, je nehorázna lož. Autor mi na to povedal, že on si to nevymyslel a ukázal mi dokument, podľa ktorého udalosť opísal. Išlo o hlásenie odd. Vtáčnik Hlavnému partizánskemu štábu. Toto hlásenie bolo plné hrdinských skutkov, ktoré sa nikdy nestali. Veď o partizánoch na Vtáčniku až do príchodu Rusov 4. apríla 1945 nebolo skoro nič počuť. V tejto súvislosti chcem podotknúť, že v knihe Slovenské národné povstanie, dokumenty od V. Prečana sa už uvádza 150 zabitých nemeckých vojakov. Teda takto sa falšovali už prvotné dokumenty. Hlásenia o hrdinských skutkoch, ktoré sa nikdy nestali nerobili len partizáni odd. Vtáčnik, ale aj iné partizánske skupiny. Nechcem tým znižovať hrdinstvo tých, ktorí položili svoje životy, bojovali a strádali, ktorí prišli o svojich najbližších. Tým patrí naša úcta a vďaka.

Ing. Martin Hagara

Sloboda, pravda, zodpovednosť?

Od nášho čitateľa a člena PV ZPKO Júliusa Homolu sme dostali do redakcie list na uverejnenie. Ide o korešpondenciu z decembra 2003 pre Štefana Hríba, vtedajšieho šéfredaktora týždenníka Domino fórum. Keďže jeho obsah je stále aktuálny, uverejňujeme ho v skrátenej forme.

„Pán šéfredaktor, v Katolíckych novinách (KN) dňa 23. novembra 2003 ste uverejnili inzerát. V ňom vyzývate čitateľov KN, aby si predplatili váš týždenník. Pre čitateľov KN ponúkate zvýhodnené predplatné. Hlásite sa ku slobode, pravde, zodpovednosti. To sú krásne a silné slová. Treba ich uskutočňovať. Ale Vy sám si protirečíte. Neuznávate Slovákov za národ. Tak ste sa vyjadрили 29. novembra 2003 v relácii Večer Milana Markoviča na STV 1. Neuznávate objektívnu pravdu, že Slováci sú národ. Teda staviate sa proti pravde a spravodlivosti. Ste šéfredaktor. Mali by ste vedieť, že preambula Ústavy SR sa začína vetou: „My, národ slovenský...“ Všetky okolité národy a štáty nás uznávajú, iba Vy nie. Vy ako vzdelaný a známy novinár iste poznáte známu definíciu o národe: „Národ je historicky vzniknutá forma spoločenstva ľudí. Národ charakterizujú spoločné materiálne životné podmienky: územie a ekonomický život, spoločný jazyk, národná svojprávnosť a kultúra. A vedomie vlastnej existencie ako národa s pocitom

príslušnosti k nemu. (Filozofický slovník, Pravda, Bratislava 1974, str. 352 a Malý encyklopedický slovník, Académia Praha 1972, str. 759.) Podľa posledných údajov Slovenského štatistického úradu sa hlási za príslušníkov slovenského národa okolo 4,5 milióna občanov Slovenskej republiky. Teda všetky podmienky pre jestvovanie a uznanie nášho národa sú splnené. Vy však túto reálnu pravdu popierate.

Nedá sa zabudnúť na nehorázný útok na arcibiskupa Jána Sokola v beštiálnom článku Sedí sokol na javori v Domine 28. marca 1997. Článok napísal Martin Klein. Zvrhlosť obsiahnutú v tomto lživom článku by si neboli dovolili uverejniť ani marxistickí ateisti v rokoch totality. Arcibiskup verejne kritizoval nemravný film a jeho nemravnú reklamu. Bola to povinnosť arcibiskupa, zodpovednosť kňaza, človeka, občana: chrániť mravnosť našich občanov. To ale Martina Kleina rozčúľilo do nepričetnosti a napísal surový nenávisťný článok proti arcibiskupovi.

Takže pán šéfredaktor, neveríme Vám, neveríme Vašej krásnej reklame: „Sloboda, pravda, zodpovednosť.“ Obsah časopisu a Vy sám svedčíte o opaku.

**Čitatelia Katolíckych novín
a bývalí politickí väzni**

(Podpisy sú uložené v archíve Svedectva)

V znamení budovateľského programu

Aktivity KSS v povojnovom období v bývalom Česko-Slovensku sa prejavili aj jedným z vtedy najvýznamnejších opatrení, ktoré schválilo ústavodarné zhromaždenie od volieb v roku 1946 do februára 1948. Bol to zákon č. 192/1946 Zb. o dvojročnom hospodárskom pláne z 25.10.1946. Návrh predkladal Klement Gottwald.

Vláda v relatívne krátkom čase vypracovala projekt, ktorým prvýkrát v histórii ČSR uzákonila plánovité riadenie niektorých kľúčových národohospodárskych odvetví. Stalo sa to rok po podpísaní prvých znárodňovacích dekrétov a znamenalo zakotvenie požiadavky hospodárskeho plánovania v budovateľskom programe Gottwaldovej vlády.

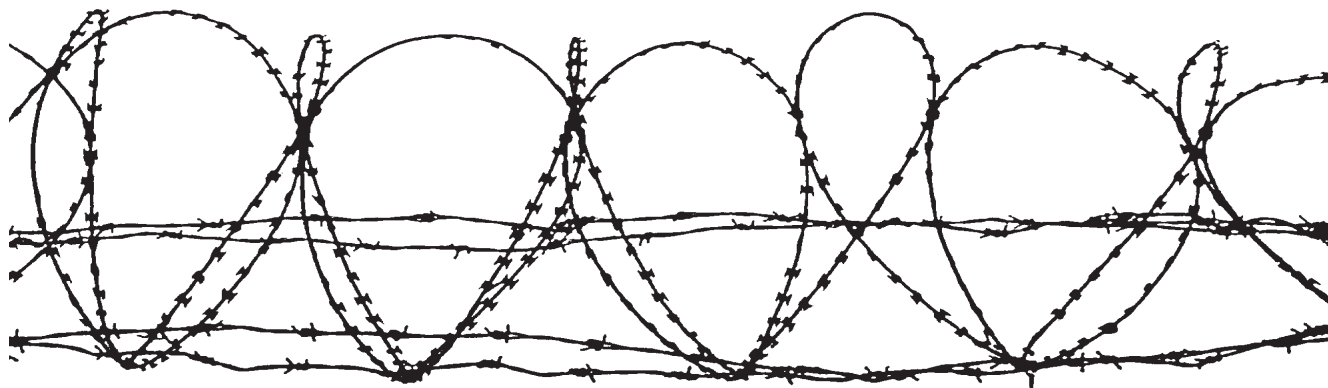
Ústavodarné národné zhromaždenie zvolilo 19.6.1946 za prezidenta republiky opäť Edvarda Beneša. Už 2.7.1946 vymenoval prezident republiky tretiu česko-slovenskú vládu po oslobodení. Na jej čele bol predstaviteľ KSČ Klement Gottwald. Podľa výsledkov volieb sa kreslá ministrov a štátnych tajomníkov rozdelili takto: Komunisti (KSČ, KSS) 9, národní socialisti 4,

lidovci 3, sociálni demokrati 4, demokrati 4 a bez stránickej príslušnosti 2. Predseda vlády Gottwald so svojou vládou presadzoval budovateľský program ako úsilie pracujúceho ľudu na zabezpečenie socialistických perspektív, čím začal svoj triedny boj proti predstaviteľom pravicových strán. Tie neboli proti schvaľovaniu budovateľského programu, ale zásadne kritizovali plánovité riadenie národného hospodárstva. Argumentovali tým, že favorizuje priemysel pred poľnohospodárstvom, obmedzuje podnikateľské iniciatívy, slobodu podnikania. Zákon o dvojročnici považovali za protiústavný, lebo zakotvoval nadmerné zasahovanie štátu do hospodárstva a vytýkali mu, že nemá normatívny charakter. Tieto pripomienky na májovom zasadnutí ÚV KSČ v roku 1946 nazval Gottwald ako taktiku buržoázie, ale aj útokom na dvojročný plán. Napriek tomu bol schválený.

Osobitnú formu tvorili oblastné plány, rozvoj Slovenska, pomoc slabým krajom v Čechách a na Morave. VI. oddiel zákona sa zaoberal predpokladmi splnenia dvojročného plánu. Predovšet-

kým šlo o získanie vyše 500 tisíc pracovných síl pre priemysel a poľnohospodárstvo ich preradením z menej dôležitých odvetví hospodárstva, zvýšením zamestnanosti žien a inými opatreniami. Táto úloha sa realizovala na základe zákona č.156 a 157/1947 Zb. Proti tomuto zákonu boli poslanci národnosocialistickej, lidovej a demokratickej strany, aj časť vtedajšej tlače. Vystupovali z pozície obrancov občianskych práv a slobôd, ktoré zákon obmedzoval a z pozície advokátov súkromného sektora, ktorých zákon ohrozoval. Kritici boli označení ako údajní zástancovia pracujúcich v buržoáznych stranách. Predstavitelia propagandy dvojročnice hovorili, že požiadavky preferovaných odvetví sa počas dvojročnice pokryli dobrovoľným nástupom a údajne vôbec nebolo treba v rozsiahlejšom meradle uplatniť administratívne zásahy. Bol to začiatok tzv. náborov na pozície pracovných miest vo fabrikách, továrňach, ktoré začali zoštatňovať, znárodňovať a to protiprávne, zabratím súkromných majetkov, už aj v dvojročnici.

Mikuláš Tóth

Ilustračné foto archív

Spomíname, aby sa nezabudlo

Po februárových udalostiach v roku 1948 prevzala moc v Česko-Slovensku komunistická strana a náboženská politika sa začala realizovať podľa plánu doktora Gustáva Husáka z februára 1945. Už vtedy načrtol jasný cieľ zaobchádzania s cirkvou. Hovoril napríklad o potrebe ostrých zásahov do mnohých ustanovizní akými boli semináre, cirkevné školy, tlač a rôzne spolky, ktoré podľa neho mali byť semenišťom proti demokratickému vplyvu na široké vrstvy obyvateľstva.

Cez Vianoce v roku 1948 bol zriadený Úrad pre veci cirkevné. Na Slovensku ho viedol Gustáv Husák. Už rok 1949 bol nabitý udalosťami a ostrými zásahmi do katolíckych ustanovizní. Zakázali napríklad Združenie katolíckej mládeže, Mariánsku kongregáciu, zlikvidovali náboženské časopisy. V Dolnom Smokovci sa 22. marca 1949 konala biskupská konferencia. Keď však v miestnosti odhalili odpočúvacie zariadenie, konferenciu ukončili. 20. júna 1949 dosadili na biskupské úrady štátnych zmocnencov a vytvorili tzv. Katolícku akciu, čiže Hnutie pokrokových katolíkov. Deň predtým, teda 19. júna čítali v kostoloch kde to ešte bolo možné vyjadrenie biskupov k tejto udalosti. Veriacim sa okrem iného zakazovala účasť v novej Katolíckej akcii a kňazi, ktorí tento list verejne čítali, dostali sa do nemilosti štátnych orgánov. Na mnohých miestach začali ľudia svojich kňazov strážiť.

Tak to bolo aj v obci Medzibrod, kde sa muži i ženy striedali pri strážení svojho duchovného, pána farára Zubrického. Boli to ťažké dni a noci. Najdramatickejšie udalosti sa odohrali 24. júna, keď Medzibrod obsadili žandári dovezení na niekoľkých autobusoch. Pán farár bol už v tom čase schovaný a ešte počas predchádzajúcej noci všetko, čo sa dalo, poodnášali ľudia z fary do domu pani Vrábovej a do ďalších úkrytov. Išlo najmä o omšové rúcha, kalichy, Sviatosť oltáru, cirkevnú kroniku a iné veci. V noci začali v Medzibrode žandári zatýkať. Zaistili päť mladých ľudí: Adolfa Vaníka, Bohdana Sokola, Jána Tomčíka, Rudolfa Chamku a Mariána Haviara. Od pol dvanástej v noci všetkých zaistených vypočúvali členovia štátnej

bezpečnosti na žandárskej stanici. Keď skončili, každého zadržaného zobrali dvaja žandári medzi seba a prinútili ho nastúpiť do pripraveného autobusu. Z Medzibrodu nás potom viezli do Banskej Bystrice na Lazovnú ulicu a odtiaľ do väznice. Na chodbe nám zobrali všetky cennosti, nožíky, hrebene, ba aj šnúrky do topánok. A potom sa to už začalo.

Vypočúvali nás vo dne, v noci. „Kto tam s vami bol?“ „S kým ste sa stretli?“ „Kto to organizoval?“ Padali otázky, ale nikto z nás nič neprezradil. Aj preto v obci nedošlo k ďalšiemu zatýkaniu. Všetkých zaistených prepustili 2. júla 1949 o 15.00 hodine.

Z Medzibrodčanov najhoršie obišiel Ľudovít Oboňa, ktorého žandári ako šiesteho podozrivého zadržali v Brusne. Odsúdili ho na päť rokov väzenia. Najskôr bol v Ilave, Jáchymove a napokon ako člen pracovno-technických práporov aj v Ostrave. Zomrel mladý na následky prác v baniach. Zomreli už aj Adolf Vaník, Bohdan Sokol a Ján Tomčík, takže z vtedajšie uväznených už žijeme len dvaja, Rudolf Chamko a Marián Haviar.

Podobná udalosť sa udiala i vo Sv. Ondreji a v Brusne. Tam tiež veriaci strážili svojich kňazov a dostali sa do potýčky s členmi Štátnej bezpečnosti. Medzibrodčania sa s uväznenými občanmi Sv. Ondreja a Brusna stretli v bansko-bystrickej väznici. Bolo ich však viac ako našich občanov. Odsúdení boli Vlado Pavlovský na päť rokov, Ján Hláčik na dva roky, Vinco Kapusta na jeden rok, Elena Hrašková na štyri roky a spomínaný Ľudovít Oboňa na päť rokov. Ostatných uväznených prepustili na slobodu postupne v júli 1949.

Tohto roku teda uplynulo 65 rokov od strašných udalostí, ktoré nás poznačili na celý život. Trpeli sme, lebo sme bránili a stelesňovali ľudskú dôstojnosť, bojovali sme za svoje práva, za vieru, za našu Katolícku cirkev. Naše činy zhodnotí história. Jedno je však už teraz isté, tí, čo vyhlasovali, že za 30 rokov nebude po Katolíckej cirkvi ani pamiatka, veľmi sa mýlili. Cirkev je tu, nepokorená, hrdá. A oni?

Marián Haviar

PRIPOMÍNAME SI

Pani **Anna Zacková** sa 29. júla 2014 dožila krásneho životného jubilea 86 rokov. Jubilantke blahoželáme a ospravedlňujeme sa za oneskorenú gratuláciu.

V septembri si pripomíname významné životné jubileá týchto našich členov a priaznivcov. Spomínáme aj na tých, ktorí sa tejto slávnosti nedožili.

65 rokov

Štúriková Mária, Košecké Rovné 7.9.1949

75 rokov

Turanová Alžbeta, Ružomberok 24.9.1939
Langová Mária, Vrádište 24.9.1939
Polková Veronika, Klokočov 13.9.1939
Lukáčová Mária, Bardejov 26.9.1939
Urban Milan, Košice 7.9.1939

80 rokov

Hagara Martin, Ing., Bojnice 22.9.1934
Zajacová Jela, Martin 8.9.1934
Mesárošová Melánia, Abrahám 2.9.1934
Laurinčíková Helena, Mokrď 6.9.1934
Vasková Mária, Spišský Hrušov 18.9.1934

81 rokov

Mada Milan, Dražovce 12.9.1933

Stoklasová Helena, Smižany 19.9.1933
Gallová Mária, Dobrá 12.9.1933

83 rokov

Dammová Marta, Bratislava 5.9.1931
Hatala Ľubomír, Bojnice 23.9.1931
Labudová Mária, Hrabušice 5.9.1931
Blažíček Ervín, Malacky 28.9.1931
Suchánková Terézia, Ladomerská Vieska 2.9.1931

84 rokov

Kalafut František, Bratislava 12.9.1930

86 rokov

Gavenda Miroslav, Trenčín – Opatová 18.9.1928

88 rokov

Školník Ján, Poltár 24.9.1926

90 rokov

Kurtová Margita, Trnava 19.9.1924
Reichbauerová Melánia, Pezinok 10.9.1924

91 rokov

Hakelová Lýdia, Bratislava 17.9.1923
Dobišová Mária, Banská Bystrica 8.9.1923

Jubilantom srdečne blahoželáme.

PRISPELI NA ČINNOSŤ

Volný Ján, PhDr., Spišská Nová Ves

100 EUR

Margetinyová Oľga, Hlohovec

150 EUR

Holeštiak Pavol, Čadca

30 EUR

Bezákova Štefánia, Prievidza

13 EUR

Surový Stanislav, Ing., Ľubochňa

13 EUR

Hatrvánek Jozef, Martin

6 EUR

Bartovičová Margita, Šurany

6 EUR

Spišáková Anna, Levoča

3 EUR

Hrubá Gabriela, Levoča

3 EUR

Bonková Júlia, Levoča

10 EUR

Petrek František, Levoča

13 EUR

Uličný Miroslav, Levoča

10 EUR

Fritz Anton, Levoča

10 EUR

Dvorčáková Mária, Levoča

20 EUR

*Darcom vyslovujeme
úprimné poďakovanie.*

ROZLÚČILI SME SA

† Vo veku 88 rokov, 31. júla 2014, zomrela **Veronika Mesárošová**, dlhoročná členka regionálnej pobočky PV ZPKO v Žiari nad Hronom. Posledná rozlúčka sa konala 2. augusta 2014 na cintoríne v Trnavej Hore.

† Vo veku nedožitých 86 rokov, 12. augusta 2014, zomrel **Juraj Jánošovský**, člen regionálnej pobočky PV ZPKO v Galante. Posledná rozlúčka sa konala 15. augusta 2014 na cintoríne v Seredi.

† Dňa 5. augusta 2014 zomrela **Elena Brodňanská** z Košíc.

**Pozostalým
prejavujeme
úprimnú sústrasť.**

Výzva

Vážení členovia PV ZPKO, sympatizanti, priatelia. Naša organizácia dlhodobo zápasí s neštandardnou situáciou, keď pripravuje plány svojej činnosti bez krytia finančnými prostriedkami. Nedostatok peňazí nás núti obrátiť sa na Vás s výzvou o pomoc. Vydávanie Svedectva nie je ďalej možné zabezpečiť z prostriedkov štátnej dotácie, preto sa obraciame na Vás s prosbou, vyhľadať vo Vašom okolí potenciálnych sponzorov nášho časopisu. Ak nebude vychádzať, akoby sme stratili nástroj prezentácie vlastného jestvovania. Azda neprajníci by sa tomu aj potešili. Veríme však, že sa nájdú podporovatelia ideálov, za ktoré sme trpeli, a ktoré hodláme aj naďalej chrániť a obhajovať. Záujemcovia o pomoc pre naše Svedectvo môžu poslať svoj príspevok na **číslo účtu: 4000128109/3100, špecifický symbol: 1212, alebo sa kontaktujte na tel. číslach 0905 737 790 a 0902 199 429.** Darcom úprimne ďakujeme.

Vedenie PV ZPKO a časopisu Svedectvo.

STALO SA

1. septembra 1950 zriadilo Ministerstvo národnej obrany prvé Pomocné technické prápory (PTP). Boli to vlastne tábory nútených prác pre „politicky nespoľahlivé a asociálne osoby“, za aké komunistický režim považoval najmä kňazov, rehoľníkov, bohatších sedliakov, bývalých podnikateľov a slobodnejšie zmýšľajúcu inteligenciu. Do ich zrušenia v roku 1954 prešlo nimi zo Slovenska 5 500 osôb. Niektorých tam protiprávne držali aj celé štyri roky.

1. septembra 1992 SNR schválila Ústavu

Slovenskej republiky. Pred hlasovaním zasadaciu miestnosť demonštratívne opustili poslanci za MKDH a Spolužitie. Za ústavu hlasovalo 114 prítomných poslancov, 16 bolo proti a 4 poslanci sa zdržali hlasovania.

6. – 7. septembra 1944 povstanci v Liptovskom Svätom Jáne v noci vyvlekli 46-ročného katolíckeho farára Rudolfa Schedu z jeho fary a vo svätotjánskej doline ho hrozne mučili. (Sťahovali mu kožu zo živého tela, dokaličili mu údy a trýznili ho, kým v strašných bolestiach neskonal.)

TROCHU HUMORU

Pamätáte sa?

Stretnú sa dvaja kamaráti:

- *Kde si bol? Dávno som ťa nevidel.*

- *Zavretý.*

- *Preboha! Koľko?*

- *Päť rokov.*

- *A za čo?*

- *Za nič.*

- *Klameš, za nič sa dáva desať.*

- 2 -

103

28. apríla 1933 vo Vyškovciach, okr. Šahy, posla-
ne bytom v Prievidzi, Mariánská ul. č. 400, okr.
Prievidza.

Vo väzbe :

S á m e l Štefan od 7.2.1951,
P r u ž i n a Michal od 18.1.1951,
H a g a r a Michal od 27.12.1950,
H a g a r a Martin od 27.12.1950,
R e i t e r Vladimír od 27.12.1950,
Š t a n g a Anton od 27.12.1950,
W o l e k Marian od 29.12.1950,
M a n á s Ján od 14.1.1951,
L i h o t s k ý Ľubomír od 12.1.1951.

Trestný čin :

Velezrada.

Miesto činu :

Prievidza a Nováky.

Vecí doličné :

podľa pripojeného zoznamu vecí doličných.

Údaje o majetku :

S á m e l Štefan nemajetný,
Pružina Michal nemajetný,
H a g a r a Michal, vlastní jeden rodinný dom
s obuvníckou dielňou a s príslušenstvom v hod-
note asi 600.000.- Kčs,
H a g a r a Martin nemajetný,
R e i t e r Vladimír nemajetný,
Š t a n g a Anton nemajetný,
W o l e k Marian nemajetný,
M a n á s Ján nemajetný,
L i h o t s k ý Ľubomír nemajetný.

II.

Dejiny oslobodzovacích bojov našich národov dokazujú, že vys-
oká cirkevná hierarchia, ako aj väčšia čiastka drobného duchovenstva
stála vždy na strane utlačovateľských režimov a vykorisťovateľských
tried, s ktorými český a slovenský ľud zvädzal boje o národné a so-
cialistické oslobodenie.

Politika podpory kapitalizmu viedla cirkevnú hierarchiu a
čiastku duchovenstva k priamej podpore svetového fašizmu, v ktorom
táto viedla účinnú zbraň proti socializmu a pokrokovým hnutiam.

V roku 1938-39 cirkevná hierarchia a jej čiastka drobného du-
chovenstva v službách ľudáckej fašistickej strany, vo spojení s če-
koslovenskou buržoáziou zaslúžila sa o zločinný podiel na robití
prvej ČSR a na jej ďalšom osude, keď za tzv. Slovenského štátu v naj-
ťažšej dobe histórie našich národov, podporovalo kňazstvo zločinné
ciele fašistických mocností.

102